

1 MAYIS'IN GERÇEK ÖYKÜSÜ

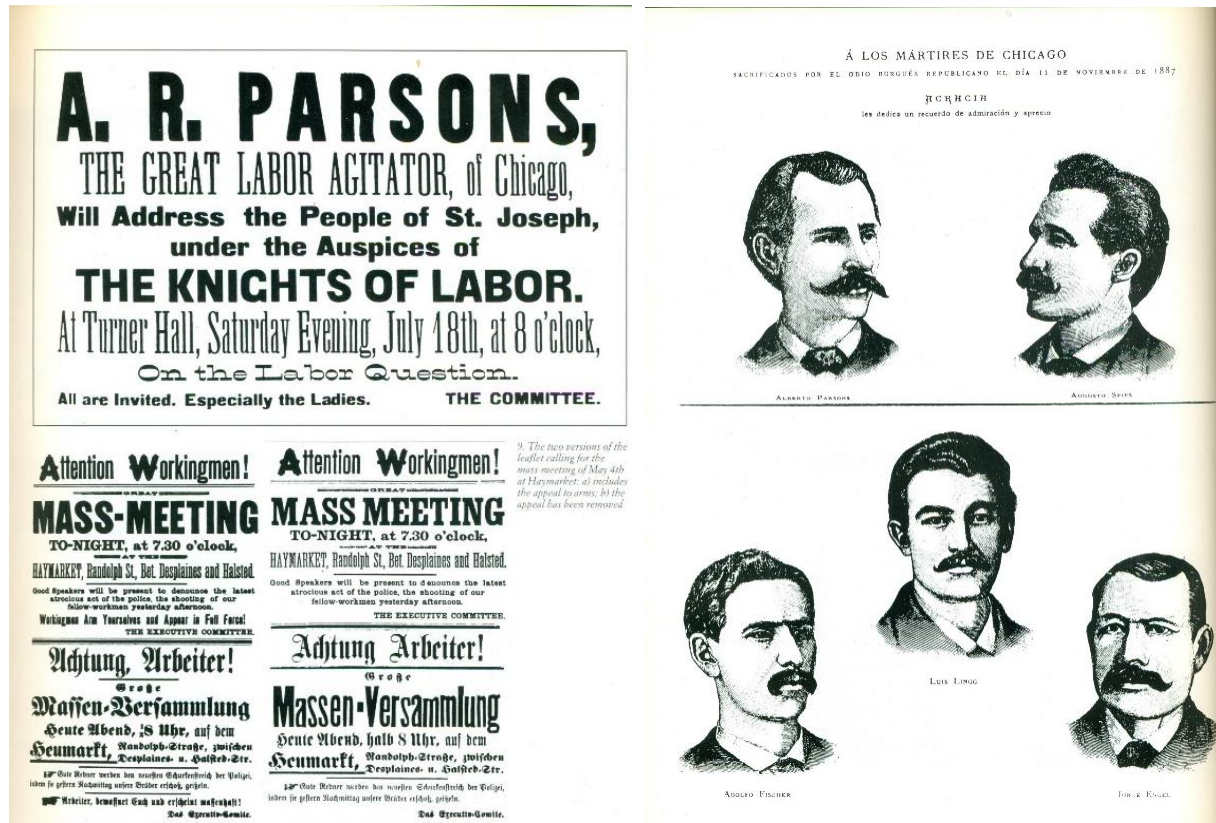
Tekgıda-İş Sendika Akademisi
26 Nisan 2021

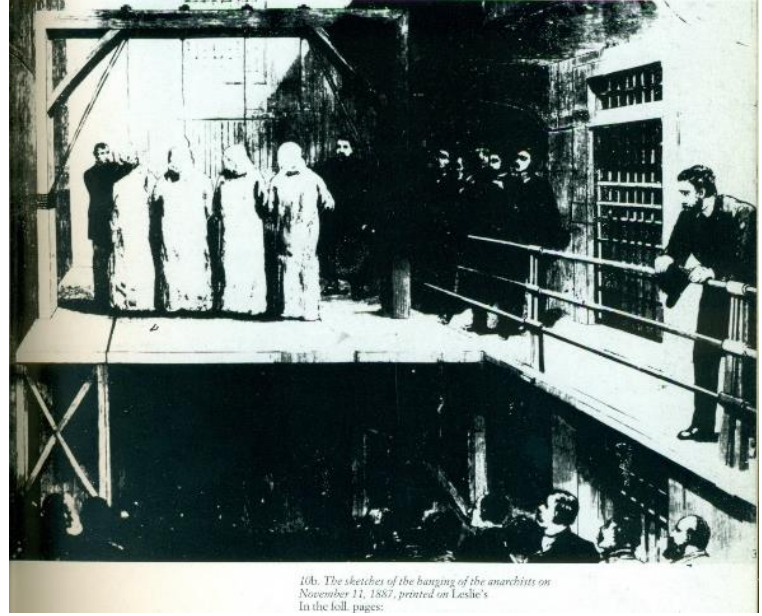
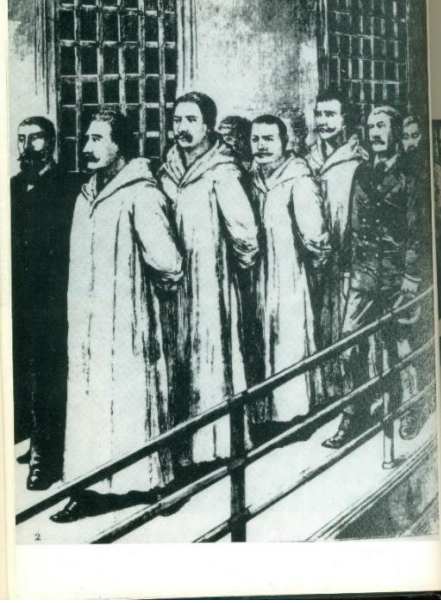
Yıldırım Koç

İşçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü 1 Mayıs, İkinci Enternasyonal'in 1889 yılındaki kuruluş kongresinde alınan karar doğrultusunda dünyanın birçok ülkesinde kutlanmaktadır. 1780'lerde başlayan Birinci Sanayi Devrimi sonrasında 19. yüzyılda çok uzun çalışma süreleriyle hayatları cehenneme çevrilmiş olan işçiler, öncelikli olarak çalışma süresinin kısaltılması için mücadeleye başladılar. Birinci Enternasyonal'in 1866 yılındaki Cenevre Kongresi'nde alınan karar, sekiz saatlik işgünü için mücadele edilmesi kararıydı. Bu nitelikte bir kararın 1889 yılında alınması sonrasında, 1890 ve 1891 yıllarında birçok ülkede kitlesel eylemler düzenlendi. İkinci Enternasyonal'in 1891 kongresinde alınan karar ise, sekiz saatlik işgünü, barış ve uluslararası düzeyde işçi haklarını koruyan düzenlemeler için her yıl 1 Mayıs'ta gösteri yapılmasını öngörüyordu. 1 Mayıs bu süreçle ortaya çıktı.

3 Mayıs 1886 tarihinde ABD'de Chicago'da grevci işçilerin üzerine ateş açılması üzerine 4 Mayıs 1886 günü yapılan mitingde bir bomba atılması sonrasında polislerin ölmesi, işçi hareketine bir gözdağı verilmesi için bahane oluşturuldu. Mitingin düzenlenmesinde sorumluluğu olan 8 anarşist tutuklandı; hukukdışı bir yargılama sonrasında 7 kişi idama, 1 kişi 15 yıl hapse mahkum edildi. 2 idam mahkumunun cezası müebbet hapis cezasına dönüştürüldü. 5 kişinin 1 tanesi, idamdan önce hücrelerinde intihar etti veya öldürüldü. 4 anarşist işçi önderi de 1887 yılında asılarak öldürüldü. Chicago kentinin valisi 1893 yılında davanın hukukdışı olduğunu kabul etti; asılanların masum olduğunu belirterek, o tarihte hapiste olan üç kişiyi de serbest bıraktı.

1 Mayıs kutlamalarının Chicago olaylarında hiçbir bağlantısı yoktur.

10. The sketches of the hanging of the anarchists on November 11, 1887, printed on Lesbe's In the fall pages:

1 MAYIS'IN GERÇEK ÖYKÜSÜ

1 Mayıs, işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak dünya ülkelerinin büyük bir bölümünde kutlandı ve kutlanıyor. Ancak 1 Mayıs'ın kutlanması kararının geçmişi genellikle bilinmiyor. 1 Mayıs'ın kutlanma kararı, İkinci Enternasyonal'in 1889 yılındaki kuruluş kongresinde alınmış ve daha sonraki kongrelerde pekiştirilmiştir. Bu kararın, 3 Mayıs 1886 tarihinde ABD'nin Chicago kentinde bir grev sırasında meydana gelen provokasyon ve ardından 5 işçi önderinin 1887 yılında ölüme mahkum edilmesi, birinin infaz öncesinde intihar etmesi ve diğer dördünün idam edilmesi ile hiçbir ilgisi yoktur. İşçi önderlerinin yargılanması bir adalet skandalıdır ve idamlardan yıllar sonra bu kararın hukuka aykırı olduğu kabul edilmiştir. Ancak bu olayın 1890 yılında 1 Mayıs'ta çeşitli ülkelerde eylem düzenlenmesine ilişkin 1889 yılı kararıyla hiçbir ilişkisi yoktur. Bu yazı, Chicago olaylarını ve sonrasını ve 1 Mayıs'a ilişkin kararın alınış sürecini özetlemektedir.

8 SAATLİK İŞGÜNÜ MÜCADELESİ VE İŞÇİLERİN ÖRGÜTLENMELERİ

19. yüzyılın ilk yarısı, hem Avrupa'da, hem de ABD'de işçilerin olağanüstü biçimde ezildiği ve sömürüldüğü bir dönemdir. Avrupa'da ve özellikle İngiltere'de işçiler bu koşullara çeşitli sert kitle eylemleriyle tepki gösterdiler. ABD'deki tepkiler daha sınırlı kaldı. Ancak bu ülkede de 8 saatlik işgünü mücadelesi amacıyla çeşitli örgütlenmeler ortaya çıktı.

19. yüzyılın ilk yarısında ABD'de işçilerin yaygın talebi, günlük çalışma süresinin 10 veya 9 saate indirilmesiydi. 8 saatlik işgünü talebi, seyrek de olsa, gündeme getiriliyordu. Örneğin, 19 Kasım 1836 tarihinde yayınlanan "National Laborer" dergisinde, "on saatlik sistemi sürdürme arzusunda değiliz; çünkü inanıyoruz ki günlük sekiz saatlik çalışma bir insan için yeterlidir." (Philip S.Foner, **History of the Labor Movement in the United States, Vol.I: From Colonial Times to the Founding of the American Federation of Labor**, 3rd printing, International Publishers, New York, 1962, s.363)

1850'li yıllarda 8 saatlik işgünü talebi yaygınlaştı. 1851 yılında New York sendikaları, oybirliğiyle, "sekiz saat, bir insanın çalışması için adil ve yeterli süredir" kararını aldı. Philadelphia kentindeki işçiler de 8 saatlik işgünü sağlayabilmek amacıyla bir örgütlenmeye gittiler. Bu doğrultudaki en önemli adım, daha iç savaş (1861-1865) devam ederken, 1863 yılında, Makinistler ve Blacksmiths Sendikası'nın aldığı kararda, öncelikli taleplerinin 8 saatlik işgücü olduğu ve diğer tüm mücadelelerin buna bağlı kılınacağı belirtildi.

1864 yılında Londra'da kurulmuş olan Uluslararası İşçiler Birliği'nin (Birinci Enternasyonal) birinci kongresi 3-8 Eylül 1866 günleri çeşitli ülkelerden 60 delegenin katılımıyla Cenevre'de gerçekleştirildi. Cenevre Kongresi'nde örgütün genel konseyinin sunduğu raporda, sekiz saatlik işgünü konusunda yasal düzenleme yapılması ve gece çalışmasının yasaklanması talep ediliyordu. 8 saatlik işgünü ilk kez uluslararası bir platformda işçilerin temel talebi olarak gündeme getirildi. (William Z.Foster, **History of the Three Internationals**, USA, 1955, s.71)

1865-1867 döneminde ABD'de yüzlerce 8 saatlik işgünü birlikleri (League) oluştu. Örneğin yalnızca California'da 1868 yılında 50'den fazla bu nitelikte örgütlenme vardı. 1866 yılında New York kentindeki tüm sendikalar Merkezi Sekiz Saat Birliği'ni oluşturdu.

ABD'de 1861-1865 döneminde çok kanlı bir iç savaş yaşanmıştı. Savaş bittikten sonra çok sayıda insanın işsiz kalacağı düşünülüyor ve bu işsizliğe bir çare olarak da günlük çalışma süresinin 8 saate indirilmesi talep ediliyordu. Bu nedenle iç savaş sonrasındaki yıllarda Amerikan işçilerinin en önemli güncel talebi, günlük çalışma süresinin azaltılmasıydı.

8 saatlik işgünü mücadelesi daha 1867 yılında bazı eyaletlerde amacına ulaştı. 1867 yılında altı eyalet sekiz saatlik işgünü öngören yasaları kabul etti. Bazı kent konseyleri, sekiz saatlik işgünü kamu personeline uygulayan düzenlemeler kabul etti. Amerika Birleşik Devletleri Kongresi 25 Haziran 1868 günü Amerikan tarihinin ilk federal düzeyde hükümet görevlileri için uygulanan sekiz saatlik işgünü yasasını kabul etti. 19 Mayıs 1869 tarihinde ise, A.B.D. Başkanı Grant, çalışma süresinin azalması nedeniyle ücretlerde bir indirim yapılmasını yasaklayan bir bildiri yayınladı. Başkan Grant, 11 Mayıs 1872 tarihinde yayınladığı bir başka bildiri ile, sekiz saatlik işgünü yasası ile ilgili olarak hak ihlalleri iddialarının kendisine iletilmesini ve kamu kurum ve kuruluşlarının çalışma süresinin azaltılması nedeniyle işçi ücretlerinde bir indirime gitmemeleri gerektiğini açıkladı.

Bu yıllarda ABD'de işçilerin yaşadıkları büyük zorlukların ve gösterilen tepkilerin bir örneği kömür madenciliğinde yaşandı. Pensilvanya'da 1869 yılında bir kömür madeninde çıkan yangında 110 madencinin öldü. İrlanda kökenli maden işçilerinin bu dönemde oluşturduğu belirtilen Molly Maguires isimli bir gizli örgüt, bazı maden sahiplerini öldürdü, yangın çıkarttı ve yaygın grevler örgütledi. Öldürülenlerin sayısı 1863 yılında 14, 1864 yılında 14, 1865 yılında 12, 1866 yılında 6, 1867 yılının ilk üç ayında 5'ti. Bu örgütlenme, ajanlar tarafından çökertildi ve 1877-1878 yıllarında 20 madenci asılarak öldürüldü.

1871 yılında Paris Komünü'nün yenilmesi ve 20 bine yakın komüncünün katledilmesi sonrasında, Avrupa ülkelerinde Paris Komünü'nde etkili olan anarşistlere ve Blankicilere karşı yaygın bir kampanya düzenlendi. Paris Komünü'nün ortaya çıkmasında ve yönetiminde Marksistlerin önemli bir yerinin olmamasına karşın, Marksistler ve Marx'ın etkili olduğu Birinci Enternasyonal de bu saldırıdan payına düşeni aldı. Ayrıca, Birinci Enternasyonal'in 1872 yılında gerçekleştirilen La Haye (the Hague) kongresinde Bakuninciler, diğer bir deyişle anarşistler, örgütten atıldı. Tüm bu gelişmeler sonrasında çok sayıda anarşist ve anarkosendikalist, 1861-1865 döneminde yaşanan İç Savaş'ın ardından daha özgür bir dünya olarak algılanan ABD'ye göç etti. 1870'li yıllarda Avrupa'dan gelen ve aralarında önemli sayıda anarşistin bulunduğu işçiler, işçi örgütlenmelerinde ve işçi basınında önemli konumlara geldi.

Kapitalizmin birinci küresel krizi 1873-1896 yıllarında yaşandı. 1873 krizi Amerikan işçilerinin çalışma ve yaşama koşullarını çok kötü etkiledi. İşsizlik arttı. İşlerini koruyabilenlerin ücretlerin düşürüldü.

1878 yılında ise Birinci Enternasyonal'in ABD'deki bazı eski önderleri ve sekiz saatlik işgünü hareketinin önderleri tarafından Uluslararası Sendika ("International Labor Union) kuruldu. ABD tarihinde ilk kez, vasıflı ve vasıfsız ayrımı yapmaksızın ve tüm köken, inanç, renk, vb. işçileri kapsayan bir örgütlenme ortaya çıktı. Onsekiz eyalette örgütlenen Uluslararası Sendika'nın merkez komitesi üyeleri arasında, 1886 Chicago olaylarında adı öne çıkan Albert Parsons da vardı. Uluslararası Sendika bazı önemli grevler örgütledi. Ancak 1880 yılından sonra Uluslararası Sendika'nın güç azaldı ve ardından sona erdi.

9 Aralık 1869 günü de Philadelphia'da vasıflı ve vasıfsız tüm işçileri tek bir çatı altında toplamayı amaçlayan Emek Şövalyeleri örgütü kuruldu. Emek Şövalyeleri, kişilerin doğrudan üye olabildiği bir genel sendikaydı. "Onurlu emeğin tüm dalları"nda çalışanlar, Emek Şövalyeleri örgütünde örgütlenebiliyordu. Tüm ücretlilerin yanı sıra, eski ücretliler de üyeliğe kabul ediliyordu. Örgütün talepleri ilericiydi. Siyasetle doğrudan ilgileniyordu; ancak bir işçi partisi kurmaya çalışmadı. Katolik

kilisesi, bu örgüte karşı bir süre olumsuz bir tavır takındı ve Katoliklerin üye olmalarını yasakladı. Emek Şövalyeleri, eğitimi yaygınlaştırmaya çalıştı; tüketici ve üretici kooperatiflerini teşvik etti. Zenciler de üyeliğe alındı. Çiftçilerin ve esnaf-sanatkarın da üye olmasıyla, 1886 yılında üye sayısı 700 binin üstüne çıkmıştı. 1886 yılında ABD’de emekçiler arasında hakim olan örgütlenme Emek Şövalyeleri’ydi. Emek Şövalyeleri’nin marşı şöyleydi:

Milyonlarca emekçi şimdi uyanıyor;
Yürüyüşlerini izleyin;
Güçleri yokolmadan önce;
Şimdi tüm zorbalara sallanıyor.

Kaleye hücum, ey Emek Şövalyeleri;
Davanız için savaşın;
Zorbalara kanunları yokolsun,
Her komşuya eşit haklar sağlansın.

Ancak Amerikan sermayesi, emperyalist döneme geçerken sahip olduğu ve artırdığı güçle, bu gidişe izin vermedi. Sermaye saldırıya geçti. Emek Şövalyeleri yenildi. 1886 yılında 700 bine ulaşmış olan üye sayıları 1888 yılında 200 bine, 1893 yılında da 75 bine düşmüştü.

1881 yılında kurulan Örgütlü Meslekler ve İşçi Sendikaları Federasyonu, Amerikan Emek Federasyonu’na (AFL) geçişte bir ara örgütlenme niteliğindedir. 1886 yılında ise, Samuel Gompers’in önderliğinde, vasıflı işçilerin oluşturduğu sendikaların üst örgütü olan Amerikan Emek Federasyonu doğdu. Amerikan Emek Federasyonu, çok farklı sendikal anlayışlara sahip olduğu Emek Şövalyeleri örgütü ile yoğun bir mücadeleye girdi ve sermayenin ve devletin desteğiyle, bu mücadeleyi kazandı.

8 saatlik işgünü konusunda en önemli adım, Örgütlü Meslekler ve İşçi Sendikaları Federasyonu’nun 1884 yılındaki kongresinde atıldı. Kongrede alınan karar şöyleydi: “Birleşik Devletler ve Kanada’nın Örgütlü Meslekler ve İşçi Sendikaları Federasyonu’nun kararına göre, 8 saat, 1 Mayıs 1886’dan itibaren yasal günlük çalışmayı oluşturacaktır ve bu alandaki tüm işçi örgütlerinin sözü edilen karara uyacak biçimde kurallarını düzenlemeleri tavsiye edilmektedir.” (Philip S.Foner, **History of the Labor Movement in the United States, Vol.II, From the Founding of the American Federation of Labor to the Emergence of American Imperialism**, International Publishers, New York, 1955, s.98)

1886 yılında 8 saatlik işgünü için ülke çapında grevler yapıldı. Foner’in verdiği bilgilere göre, Amerika’da 11.562 işletmedeki yaklaşık 350.000 işçi greve gitti. Yalnızca Chicago’da greve giden işçilerin sayısı 40,000 idi. Bu arada, 45 binden fazla işçiye, greve başvurmalarına gerek kalmaksızın 8 saatlik işgünü hakkı verildi. (Foner, a.g.k., 1955, s.103)

3 MAYIS 1886 CHICAGO OLAYLARI

1 Mayıs eylemlerinden bağımsız bir süreç Chicago’daki McCormick Fabrikasında gelişti. (Bu fabrika daha sonra adını International Harvester olarak değiştirdi.) (Chicago olayları ve 1 Mayıs konusunda en kapsamlı kaynak, 1 Mayıs kararının alındığı 1889 yılının yüzüncü yıldönümünde İtalya’da yayımlanan 773 sayfalık kitaptır: Adrea Panaccione (ed.), *The Memory of May Day, An Oconographic History of the Origin and Implanting of a Workers’ Holiday*, Marsilio Editori, İtalya, 1989)

Bu fabrikadaki işçiler Emek Şövalyeleri örgütünün bir biriminde örgütlüydü. İşveren 8 saatlik işgünü ve yevmiyelerine 2 dolar zam istedikleri için işverenle uyuşmazlığa düşmüşlerdi ve işveren 1400 işçiyi Şubat ayında lokavta tabi tutmuştu. 3 Mayıs 1886 günü 300 dolayında grev kırıcı, 350-500 dolayında polislin sağladığı güvenlik altında, fabrikaya girmeye çalıştı. Polis, grev kırıcıları engellemeye çalışan işçilerin üzerine ateş açtı ve dört işçi öldürüldü, çok sayıda işçi yaralandı.

Bu saldırıyı protesto edenlerin başında anarşistler bulunuyordu. Anarşist Albert Parsons ve August Spies bu grubun önderi konumundaydı. August Spies, A.B.D.’de Almanca olarak yayınlanan bir anarşist gazetesinin ("Arbeiter Zeitung") yayın yönetmeniydi. 4 Mayıs 1886 günü Chicago Samanpazarı’nda bir protesto mitingi düzenlenmesi kararlaştırıldı.

Zanlıların jüri tarafından suçlu bulunmasında savcılıkça kullanılan en önemli belge, 4 Mayıs 1886 gösterileri için anarşistlerce yayınlanan mitinge çağrı ilanıydı. Mitinge çağrı metninin ilk biçiminde, "işçiler, silahlanın ve tüm gücünüzle gelin" sözleri yer alıyordu. August Spies, provokasyon korkusuyla, bu cümleye karşı çıktı ve bu bölümün metinden çıkarılmasını sağladı. Ancak bu arada bir başka matbaada bu bildiri 25 bin adet basılmıştı. Bu bildirilerin hemen hemen tümü imha edildi. Ancak birkaç yüz bildiriye ulaşılamadı. Gazetede yayınlanan miting çağrısında ise bu cümle yer almıyordu. (IUF, **May Day, The Origins**, 1985, s.9)

4 Mayıs 1886 günü akşam 7.30'da yaklaşık 3.000 kişinin katıldığı miting başlatıldı. August Spies ve Albert Parsons konuşmalarını tamamladıktan sonra alandan ayrıldılar. Son konuşmacı Samuel Fielden idi. Akşam saat 10.00 dolaylarında Fielden mitingin sona erdiğini bildiren konuşmasını yaparken ve o ana kadar mitingde herhangi bir olay çıkmamışken, silahlı 180 polis mitinge müdahale etti. Fielden, mitingin bitmekte olduğunu polislere anlatmaya çalışırken bir bomba patladı ve 6 polis öldü, 50'den fazla polis yaralandı. Bunun üzerine kalabalığın üzerine ateş açan polisin, çok sayıda insanın ölmesine ve en az 200 kişinin yaralanmasına yol açtı. (Foner, a.g.k., 1955, 106) (Antony Bimba ise ölen polis sayısının 7, ölen işçi sayısının 4 olduğunu belirtmektedir. Antony Bimba, **The History of the American Working Class**, International Publishers, New York, 1927, s.187)

Bombayı kimin attığı bugün bile kesin olarak kanıtlanabilmiş değildir. Ancak, önce gözaltına alınan ve ardından kefaletle serbest bırakılıp, daha sonra kendisinden hiç haber alınamayan Rudolph Schnaubelt'in polis ajanı olduğu ve bombayı onun attığı görüşü yaygındır. Schnaubelt'in polise çalışan bir anarşist olduğu ileri sürülmektedir. (Foner, a.g.k., 1955, s.107 ve 111)

Miting sonrasında tutuklanan sekiz kişi (Albert R.Parsons, August Spies, Samuel J.Fielden, Eugene Schwab, Adolph Fischer, George Engel, Louis Lingg, Oscar Neebe) hakkında, ölüme sebebiyet vermekten dava açıldı. Suçlama, bu kişilerin doğrudan öldürme işine karıştıkları değil, bombanın atılmasına yol açacak konuşmalar yapmalarıydı. Yargılama sırasında hukuk dışı birçok uygulama yapıldı. Oscar Neebe 15 yıl hapsi mahkum edilirken, diğer yedi kişi hakkında idam cezası verildi. Samanpazarı'nda polisin işçilere saldırısını örgütleyen ve yöneten iki polis görevlisi, 1889 yılında görevi kötüye kullanmak suçundan görevlerinden atıldılar.

Örgütlü Meslekler ve İşçi Sendikaları Federasyonu 11 Aralık 1886 tarihinde Amerikan Emek Federasyonu'na dönüşmüştü. Bu örgütün yöneticisi Samuel Gompers, 4 Mayıs olayları zanlılarının yargılanması sırasında zanlıları koruyan bir tavır takındı, davayı "resmi önyargının şok edici bir örneği" olmakla suçladı. (A.B.D.Çalışma Bakanlığı, **200 Years of American Worklife**, Washington D.C., 1977, s.102)

Chicago valisi, Fielden ve Schwab'ın cezalarını müebbet hapse çevirdi. Diğer beş kişi hakkındaki ölüm cezası 11 Kasım 1887 tarihinde uygulanacaktı. Louis Lingg idamdan önce hücrelerinde intihar etti. Albert R.Parsons, August Spies, Adolph Fischer ve George Engel 11 Kasım 1887 günü idam edildi.

Karl Marx'ın kızı Eleanor Marx Aveling ve eşi Edward Aveling 1886 yılında bilimsel sosyalizmi anlatmak amacıyla ABD'ye gittiler ve 1887 yılı Mayıs ayında Amerikan işçi hareketi tarihiyle ilgili bir kitap yazdılar (**American Labor, The Working Class Movement in America, From Conspiracy to Collective Bargaining**, London, 1891; tıpkıbasım, New York, 1969). Kitapta "Anarşistler" başlıklı bir bölüm vardır. Bu bölümde, anarşistlerin nasıl sosyalistlere düşmanlık ettiği anlatıldıktan sonra, Chicago olaylarında tutuklanan ve idama ve hapse mahkum edilen anarşistlerin maruz kaldığı haksızlıklar dile getirilmektedir. (s.166-182)

Chicago'da yükselen işçi hareketini bastırmak amacıyla hukuk dışı bir biçimde idam edilen dört anarşistin son sözleri Lucy Parsons'un kitabında yer almaktadır. Albert Parsons'un eşi Lucy Parsons'un 1887 yılında yayımladığı kitap, Albert Parsons'un yazılarından oluşmaktadır: *Anarşizm: Felsefesi ve Bilimsel Temeli* (A.R.Parsons, **Anarchism: Its Philosophy and Scientific Basis, 1. Basım 1887, tıpkı basım 1970**). Ancak kitabın sonunda idamlarla ilgili bir bölüm de bulunmaktadır. 11 Kasım 1887 günü Parsons, Spies, Fischer ve Engel idam yerine getirildi, boyunlarına ilmik ve başlarına çevrelerini görmelerini engelleyecek biçimde birer kukuleta geçirildi. Kitaptaki bölüm şöyledir: "Ondan sonra, kukuletaların altından şu sözcükler geldi: Spies: 'Bir gün gelecek, bizim sessizliğimiz bugün boğduğunuz seslerden daha güçlü olacaktır.' Fischer: 'Yaşasın anarşi.' Engel: 'Yaşasın anarşi!' Fischer: 'bu yaşamımın en mutlu anı!' Parsons: 'Ey Amerika'nın insanları, konuşmama izin verilecek mi? Şerif Matson, bırakın

konuşayım! Halkın sesinin duyulmasına izin verin! Ey...’ Ancak işaret verilmişti ve devletin görevlileri hem konuşmacıları ve hem de konuşmayı boğarak görevlerini yerine getirdiler.” (s.200)

Bu arada Chicago’nun bulunduğu Illinois eyaletinin valisi değişti. Valiliğe cesur ve dürüst bir liberal olan John Peter Altgeld seçildi. Altgeld, 26 Haziran 1893 günü yayınladığı mesajında, Chicago olayında mahkum edilenlerin suçlu olduklarına ilişkin kanıt bulunmadığını açıkladı ve tutuklu bulunan Samuel Fielden, Michael Schwab ve Oscar Neebe’yi serbest bıraktırdı. Altgeld, asılanların ve hapse atılanların tümüyle masum olduklarını ve önyargılı bir jüri ve yargıç tarafından mahkum edildiklerini de ifade etti. (Foner, a.g.k., 1955, s.114)

1 MAYIS KARARI NASIL ALINDI

Görüldüğü gibi, 4 Mayıs 1886 Chicago olaylarının 8 saatlik işgünü mücadelesiyle bir ilgisi yoktu. Peki, 1 Mayıs’ı kutlama kararı ne zaman alındı?

Amerikan Emek Federasyonu 1888 yılında St.Louis’de yapılan kongresinde, sekiz saatlik işgünü mücadelesine Marangozlar Sendikası’nın öncülük etmesi ve tüm sendikaların katılacağı bir kampanya ile 1 Mayıs 1890 tarihinde gösterilerin düzenlenmesi kararını almıştı. Bu karar, 1889 yılında Samuel Gompers tarafından Fransız sendikacılara resmen bildirildi. (Gompers, Samuel, **Labor and the Common Welfare**, New York, 1969 (birinci basım, 1919), s.177-178)

1888 ve 1889 yıllarında belirli bir günün uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanması amacıyla çeşitli öneriler getirildi. 1889 yılında Paris’te sendikaların, işçi partilerinin ve sosyal demokrat partilerin katılımıyla yapılan bir toplantının sonlarına doğru, A.B.D. delegesi J.F.Busche, işgününün kısaltılması için her yıl gösterilerin düzenlenmesi amacıyla belirli bir günün saptanmasını önerdi. Çeşitli tarihler üzerinde görüşme yapıldı. Busche, Amerikan Emek Federasyonu’nun bu amaçla 1 Mayıs 1890 günü gösteriler düzenleyeceğine işaret etti ve Fransız Sendikalar Federasyonu yöneticilerinden Raymond Lavigne bu öneriyi destekledi. Ardından, Lavigne tarafından önerilen şu karar kabul edildi:

"1 Mayıs 1890 Günü Uluslararası Gösteri

"Tüm ülkelerde ve kentlerde aynı zamanda, üzerinde anlaşma sağlanan aynı günde işgünü sekiz saate yasal olarak indirmek için işçilerin kamu yetkililerinin karşısında güçlerini göstermeleri ve Paris Uluslararası Kongresi’nin diğer kararlarının uygulanması için belirli bir tarihte büyük bir uluslararası gösteri örgütlenecektir.

"Amerikan Emek Federasyonu’nun 1888 Aralık’ında St.Louis’de düzenlenen kongresinde 1 Mayıs 1890 tarihinde benzer bir gösterinin düzenlenmesine daha önceden karar verilmiş olduğu gözönüne alınarak, uluslararası gösteriler için de bu tarih kabul edilecektir.

"Değişik ülkelerin işçileri kendi ülkelerinin özel durumlarının ortaya çıkardığı koşullara göre bu gösteriyi gerçekleştireceklerdir."

Frederick Engels, eylemin gerçekleştirileceği 1 Mayıs 1890 günü, şunları yazıyordu: "Bugün, ben bu satırları yazarken, Avrupa ve Amerikan proletaryası, ilk kez seferber edilen, tek bir ordu olarak, tek bir bayrağın altında, tek bir acil talep için, Enternasyonal’in 1866 yılındaki Cenevre Kongresinde ve ardından tekrar 1889 yılındaki Paris İşçiler Kongresinde ilan edildiği gibi, standard sekiz saatlik çalışma gününün yasal düzenleme ile sağlanması için seferber edilen savaştı güçlerini gözden geçirmektedir. Ve bugünkü manzara tüm ülkelerin kapitalistlerinin ve toprak ağalarının gözlerini, bugün tüm ülkelerin işçilerinin gerçekten birleştiği gerçeğine açacaktır. Ah keşke Marx bunu kendi gözleriyle görmek üzere hâlâ benim yanımda olabilseydi!" (F.Engels, "Preface to the Fourth German Edition (1890) of the Manifesto of the Communist Party," Marx-Engels, **Collected Works**, Vol.27, International Publishers, New York, 1990, s.60)

1890 yılında 1 Mayıs kutlamaları çok kitlesel geçti.

Frederick Engels 30 Nisan 1891 tarihinde Karl Marx’ın Ücretli Emek ve Sermaye kitabına yazdığı önsözü şöyle bitiriyordu: "İşçilerin bu yeni toplumsal düzeni kazanmaya giderek daha fazla kararlı olmaya başladıkları, okyanusun iki tarafında, yarın, 1 Mayıs günü ve 3 Mayıs Pazar günü

gösterilecektir.” (Karl Marx – Frederick Engels, **Selected Works**, Vol.1, Progress Publishers, Moscow, 1973, s.149) (İngiltere ve Almanya’da 1891 yılında 1 Mayıs, Mayıs’ın ilk Pazar günü kutlanacaktı.)

1 Mayıs kutlamaları 1891 yılında da başarılı bir biçimde gerçekleştirildi.

Kutlamaların ardından İkinci Enternasyonal’in 1891 kongresi 15 ülkeden 337 delegenin katılımıyla Ağustos ayında Brüksel’de toplandı. Kongrede, 1 Mayıs’ın her yıl kutlanmasına karar verildi; 1 Mayıs’ın temel amaçlarının da 8 saatlik işgününün gerçekleşmesi, uluslararası düzeyde işçiyi koruyucu çalışma mevzuatının geliştirilmesi için baskı yapılması ve tüm ülkelerin işçilerinin uluslar arasındaki barışın korunması konusundaki arzularının teyid edilmesi olarak belirlendi.” Böylece, 1 Mayıs’ın temel talepleri arasına “barış” da eklenmiş oldu. Kongrede, Alman delegelerin, 1 Mayıs gününü, Mayıs ayının ilk Pazar gününe değiştirme girişimleri kabul görmedi. (G.D.H.Cole, **The Second International 1889-1914**, Macmillan and Com.Ltd., London, 1960, s.15-17)